

RAAP BELGIË – RAPPORT 785

ARCHEOLOGIE NOTA

Antwerp CO2 Hub

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2021J172

[COLOFON]

[TITEL]

Antwerp CO2 Hub (Archeologisch Vooronderzoek)
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek -2021J172

[VERSIE] 27 september 2022

[AUTEUR(S)] N. Baeyens

[PROJECTLEIDER] N. Baeyens

[PROJECTMEDEWERKERS]

[PROJECTBEGELEIDER]

[AARDKUNDIGE]

[RAAPPROJECT] ANMER01

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2022

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient geen aanvullend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het volledige terrein wordt vrijgegeven.

De maatregelen moeten uitgevoerd worden vóór de start van de werken overeenkomstig het programma geformuleerd in die archeologienota.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
1 Gemotiveerd advies - geen vervolg.....	4
1.1 Samenvatting van het vooronderzoek.....	4
1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	4
1.3 De aan-/afwezigheid van een archeologische site.....	4
1.4 Impactbepaling.....	5
2 Programma van maatregelen.....	6
3 Bibliografie.....	7

1 GEMOTIVEERD ADVIES – GEEN VERVOLG

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet een aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van de het dossier waar deze archeologienota deel van is. Er moet daarbij benadrukt worden dat dit document (het programma van maatregelen) niet afzonderlijk kan worden beschouwd van het verslag van resultaten dat het eerste deel vormt van dit rapport.

1.1 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde een archeologisch vooronderzoek uit aan de Nieuwe Westweg 740 te Antwerpen. Dit gebeurde in functie van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

In deze desktopstudie is er gekeken naar de aardkundige, archeologische en historische factoren teneinde een inschatting te kunnen maken in de aan- of afwezigheid van archeologische relicten en na te gaan wat de impact van de geplande werken is op deze resten.

Uit de desktopstudie is gebleken dat de trefkans voor sporensites eerder laag is voor de perioden vanaf het Neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen. Dit is te wijten aan de zeer natte landschappelijke context. Vanaf de volle middeleeuwen worden de gronden nabij de Schelde ingepolderd en in gebruik genomen als landbouwgrond. Op basis van de historische kaarten zijn er echter geen concrete aanwijzingen voor eventuele bewoning ter hoogte van het plangebied en dus is de verwachting dat eventuele sporen uit de middeleeuwen eerder verband zullen houden met agrarische activiteiten. De kenniswinst die dergelijke sporen opleveren is zeer beperkt. Ook in latere tijdperioden is worden de gronden uitsluitend gebruikt voor agrarische doeleinden en de verwachting voor archeologisch relevante sporen uit deze perioden laag.

Voor de periode van de Jager-verzamelaars is er een verhoogde trefkans voor het aantreffen van artefactensites indien de eolische afzettingen uit het pleistoceen en/of het Weichseliaan aanwezig zijn. Het plangebied bevindt zich immers in een zone die sterk onder invloed stond van getijden waardoor de eolische afzettingen mogelijks geërodeerd zijn.

Naast de archeologische trefkans is er ook gekeken naar de impact van de werken op eventuele archeologische resten. Gezien het plangebied tijdens de ontwikkeling van de Haven met 3,5 tot 4 m werd opgehoogd hebben de werken slechts een beperkte impact op eventuele resten. Enkel de paalfundering zou de archeologische lagen roeren. Uit een berekeningen blijkt dat 3% van het plangebied verstoord zal worden door middel van deze paalfunderingen.

We kunnen met andere woorden concluderen dat de opsporingskans binnen het plangebied eerder laag is en de impact van de werken eerder beperkt. Bovendien zijn de gronden tot 4 m opgehoogd waardoor de onderzoeksinspanning enorm hoog is.

1.2 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Tijdens het bureauonderzoek zijn de noodzakelijke landschappelijke, archeologische en historische data geraadpleegd. Op basis van deze gegevens kan uitspraak worden gedaan over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd.

1.3 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er zich archeologische resten in de ondergrond van het plangebied kunnen bevinden indien het oude, vroeg-holocene landschap een goede bewaring kent. Het gaat daarbij om vondstconcentraties van lithische artefacten, maar in uitzonderlijke gevallen zouden onder de grondwatertafel ook objecten van organisch materiaal bewaard kunnen zijn gebleven. Deze verwachting geldt met name voor de midden-steen tijd (mesolithicum), maar zowel oudere als jongere steentijdvondsten kunnen op dit niveau niet geheel worden uitgesloten.

Vondsten van na de steentijd komen waarschijnlijk niet of nauwelijks voor in de bodem van het plangebied omdat het lange tijd een natte zone in het landschap is geweest. Vanaf de 12e-eeuw werd het gebied ingepolderd, maar toch lijkt het niet waarschijnlijk dat er in het plangebied bewoning na inpoldering heeft plaatsgevonden vermits het gebied verschillende malen is overstroomd (al dan niet met opzet) en bewoning zich voornamelijk concentreerde op de wat hogere delen in het landschap. Historische kaarten tonen verder aan dat het plangebied gebruikt werd als akkerland. Indien er gedurende of na de middeleeuwen toch in het plangebied gewoond zijn, dan kunnen sporen hiervan onder de ophoging en oude bouwvoor worden aangetroffen in de relatief jonge polderklei.

1.4 IMPACTBEPALING

De geplande werkzaamheden kan zeker een impact hebben op de eventuele archeologische resten. De vraag of er resten aanwezig zijn kan zoals reeds aangegeven niet bevestigd worden. Zeker voor vindplaatsen van jager-verzamelaars en sporensites vanaf de middeleeuwen is er een zekere trefkans. Echter, de geplande werken zullen voornamelijk in de ophogingspakketten plaatsvinden. Slechts 3% van de geplande ingrepen zullen de onderliggende, (mogelijks) intacte niveaus roeren. Dit percentage vrij laag en dus werd de afweging gemaakt of de onderzoeksinspanning in verhouding staat met opsporingskans en kenniswinst.

Gezien de gronden met ca. 3,5m werden opgehoogd zouden de prijs voor een vooronderzoek erg oplopen en dit staat niet in verhouding tot de opsporingskans en/of de kenniswinst die het onderzoek zou kunnen opleveren.

Om bovenstaande reden wordt er geen verder onderzoek geadviseerd.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Er wordt geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.¹

¹ Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

3 BIBLIOGRAFIE

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. 2020.03. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2022) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162>.

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (versie 4.0). Vlaamse Overheid.